

Direktoratet for
e-helse

Dette er historisk dokument som ikke vil bli oppdatert.

Dokumentet inngår i en samling av definisjonskataloger som ble utarbeidet av Kompetansesenter for IT i helse- og sosialsektoren (KITH) og senere publisert av Helsedirektoratet.

Definisjonskatalog for den akuttmedisinske kjede
2. utgave

Publikasjonens tittel: Definisjonskatalog for den akuttmedisinske kjede.
2. utgave

Teknisk standard nr.: HIS 1158:2012

Utgitt: 07/2012

Bestillingsnummer:

Utgitt av: Helsedirektoratet

Kontakt: Seksjon standardisering

Postadresse: Pb. 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo

Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo

Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01

www.helsedirektoratet.no

Forord

Dette dokumentet er et resultat av et arbeid som ble gjennomført i perioden juni 2011 – mai 2012. Arbeidet er finansiert av Helsedirektoratet gjennom prosjektet Semicolon (www.semicolon.no), samt gjennom prosjektdeltagernes egeninnsats.

Følgende personer har vært med i arbeidsgruppen:

Navn	Representerer
Brit Vigdis Nordbø	Helse Vest
Jon Erik Steen-Hansen	Helse Sør-Øst
Olav Østebø	Helsedirektoratet, Nødnett-prosjektet
Kirsten Mo Haga	Helse Midt-Norge
Kristian Skauli	Helsedirektoratet, Avd. eHelse
Knut Johansen	Helsedirektoratet, Avd. Norsk pasientregister
Robert Tunestveit	Norsk senter for distriktsmedisin
Ingrid Keilegavlen Rebnord	Kompetansesenter for legevaktsmedisin
Kristine Dreyer	Nasjonalt kompetansesenter for helse-tjenestens kommunikasjonsberedskap
Ellen Margrethe Dahlberg	Helse Nord, Universitetssykehuset i Nord-Norge
Jan Erik Nilsen	Nasjonalt kompetansesenter for prehospital akuttmedisin
Arne Lindstad	Helsedirektoratet, Avd. sykehustjenester
Even Klinkenberg	Helsedirektoratet, Avd. sykehustjenester
Bjørnar Nyen	Kunnskapscenteret
Beate Nilsen (for Endre Sandvik)	Legevakten, Oslo kommune
Tom Are Olsen	Norsk legevaktforum
Jim Yang	KITH/ Helsedirektoratet, avd. standardisering
Grete Bach	KITH/ Helsedirektoratet, avd. standardisering
Jostein Ven	KITH/ Helsedirektoratet, avd. standardisering
Astrid Brevik Svarlien	KITH/ Helsedirektoratet, avd. standardisering

Styringsgruppen har bestått av representanter fra følgende avdelinger i Helsedirektoratet:

Navn	Representerer
Erik Kreyberg Normann	Avd. sykehustjenester (leder)
Norunn Saure / Kristian Skauli	Avd. eHelse
Steinar Olsen	Nødnett-prosjektet
Kristin Mehre	Avd. omsorgstjenester
Jon-Torgeir Lunke/Terje Olav Øen	Avd. allmennhelsetjenester
Jim Yang/Grete Bach	Avd. standardisering
Jostein Ven	Avd. standardisering (prosjektleder)

Vi vil takke alle gruppemedlemmer for en kjempeinnsats og et godt samarbeid. Vi vil også takke alle personer som har gitt oss verdifull kritikk og innspill under utarbeidelse av denne definisjonskatalogen.

Definisjonskatalogen er en videreutvikling av "Definisjonskatalog for AMK/LV-sentraler, KITH-rapport R3/99", ISBN: 82-7846-057-4 og erstatter denne. Katalogen favner nå hele den akuttmedisinske kjeden, som vi definerer slik:

*"Den **akuttmedisinske kjeden** er samfunnets samlede organisatoriske, personellmessige og materielle beredskap for å kunne yte befolkningen akutt helsehjelp. Den akuttmedisinske kjeden består av fastlege, legevakt, kommunal legevaktsentral, akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK-sentral), bil-, båt- og luftambulansse, samt akuttmottak i sykehus." (Kilde: Helse- og omsorgsdepartementet, Høring til Nasjonal helseplan, «Fremtidens helsetjeneste: Trygghet for alle». 2011).*

Kjeden representerer en sammenhengende rekke av tiltak for å sikre akutt helsehjelp fra hendelsessted, inkludert publikums innsats, fram til definitiv behandling. Endepunktet for kjeden i sykehus er ikke alltid akuttmottaket. Det er etablert såkalte fast-track-pasientforløp hvor pasientene rutes direkte til en avdeling på sykehuset og ikke er innom verken legevakt eller akuttmottak.

Innhold

1. Innledning.....	1
1.1 Målsetting og avgrensninger.....	1
1.2 Målgruppe.....	1
1.3 Gruppesammensetting og arbeidsform.....	2
2. Avgrensninger ved valg av begreper.....	3
3. Når det haster – de viktigste tidsbegrepene.....	4
4. Alfabetisk oversikt over begreper med definisjoner.....	6
5. Referanser.....	32
Vedlegg A - Tematisk oversikt.....	34
Vedlegg B - Liste over en del forkortelser.....	38

1. Innledning

En av de viktigste forutsetningene for vellykket informasjonsutveksling er at partene som er involvert i utvekslingen forstår hverandre. Det er også viktig med felles forståelse av de begreper som benyttes til statistikkformål og resultatvurderinger av tjenestene i den akuttmedisinske kjeden.

Det ble derfor på 90-tallet igangsatt et arbeid for utarbeidelse av definisjonskataloger i helsevesenet. En av katalogene som ble utarbeidet var "Definisjonskatalog for AMK/LV-sentraler", fra 1999. På grunn av endringer i tjenestens organisering og rammevilkår har man sett at katalogen må revideres. I tillegg til revisjon utvides rammen for katalogen til å gjelde for hele den akuttmedisinske kjeden.

1.1 Målsetting og avgrensninger

Målet med denne definisjonskatalogen er å standardisere begreper, definisjoner og datagrunnlag som inngår i *informasjonsutveksling* og *resultatvurderinger* i den akuttmedisinske kjede.

En felles definisjon og dermed felles forståelse av begrepene og datagrunnlaget som inngår i informasjonsutveksling, er en nødvendig forutsetning for at informasjonsutveksling mellom de ulike aktørene/systemene kan fungere optimalt. Et felles begrepsapparat vil også legge grunnlag for bedre resultatrapportering fra og kvalitetssikring av tjenestene. Felles begrepsdefinisjoner vil også kunne danne grunnlag for kravspesifikasjon til datainnholdet i IT-systemer.

Denne definisjonskatalogen er ment å fungere som et funksjonelt hjelpemiddel/verktøy for aktører i den akuttmedisinske kjede. Katalogen er ikke ment å skulle brukes i akutte situasjoner, men primært som et referanseverk i forbindelse med informasjonsutveksling, resultatrapportering, opplæring, dokumentasjon og lignende.

Katalogen inneholder primært ikke definisjoner av rent medisinske begreper, men begreper og definisjoner som er relatert til organisering, personell og hendelsesforløp som står sentralt i datagrunnlaget for den akuttmedisinske kjede. Et utvalg grunnleggende teknologibegreper er tatt med.

1.2 Målgruppe

Målgruppen for denne definisjonskatalogen er personer som arbeider med, eller har en form for tilknytning til, helsefaglig og administrativ informasjon innen den akuttmedisinske kjede. Dette kan bl.a. være:

- ledelse og personell innen ambulansetjenesten og medisinsk nødmeldetjeneste
- ledelse og personell ved AMK-/LV-sentraler

- ledelse og personell i hjemmesykepleietjenesten/åpen omsorg eller tilknyttet trygghetsalarm
- ledelse og personell ved legevakt
- leverandører og utviklere av IT- og kommunikasjonssystemer i den akuttmedisinske kjeden
- systemeiere og driftspersonell av IT- og kommunikasjonssystemer i den akuttmedisinske kjeden
- produsenter og brukere av helsestatistikk
- instanser, organer og etater som utvikler og/eller forvalter standarder for informasjon og informasjonsutveksling i helsesektoren

Det gjøres oppmerksom på at denne definisjonskatalogen ikke primært har publikum som sin målgruppe.

1.3 Gruppesammensetting og arbeidsform

Denne reviderte definisjonskatalogen er utarbeidet på følgende måte:

- En arbeidsgruppe (se over) møttes 4 hele dager for å utarbeide utkast til katalogen.
- Medarbeiderne fra tidligere KITH AS (nå Helsedirektoratet, Avd. standardisering) bidro med saksforberedelse, etterarbeid og fasilitering i forbindelse med møtene.
- Det ble gjennomført en bred høring i perioden februar – april 2012. Høringsinnspillene er innarbeidet i katalogen i samråd med arbeidsgruppen.

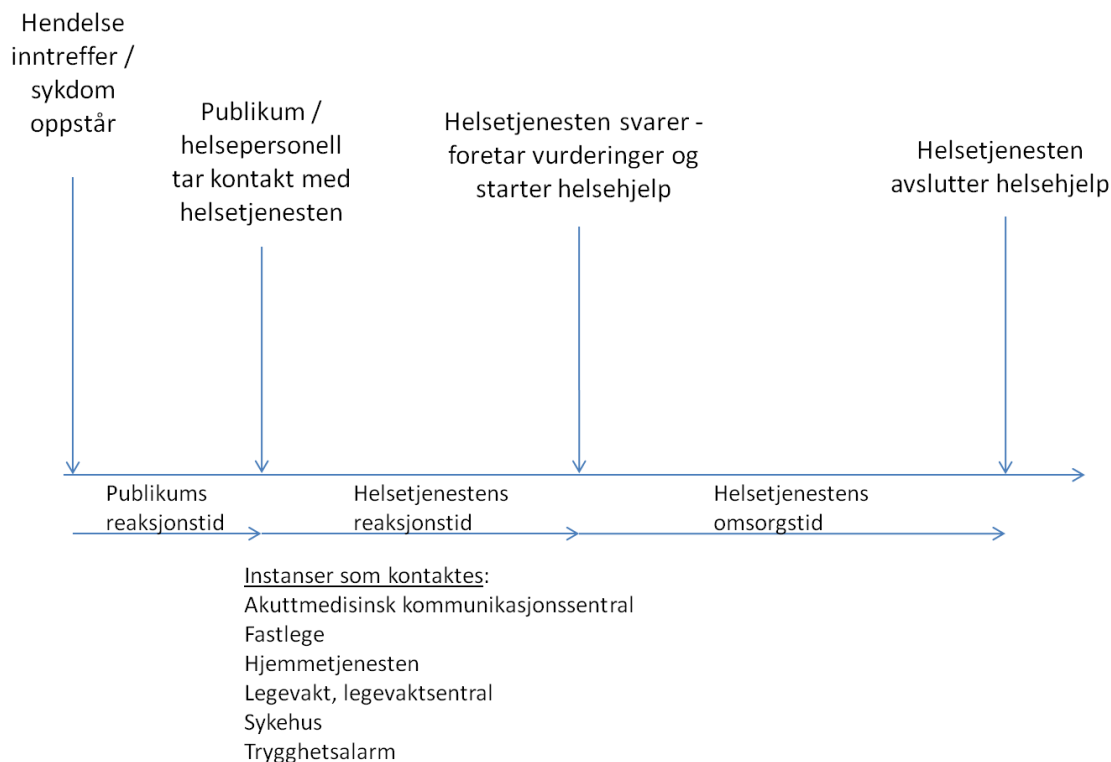
2. Avgrensninger ved valg av begreper

I tillegg til å vektlegge de mest sentrale begrepene som brukes i den akuttmedisinske kjede, har en valgt følgende hovedkriterier for å avgrense omfanget av denne definisjonskatalogen (med få unntak):

- Generelle begreper som enten er definert i andre sammenhenger, eller som ikke krever mer presis definisjon utover den vanlige og naturlige definisjonen av begrepene, er ikke tatt med i denne definisjonskatalogen, f.eks. Pasient, Pårørende.
- Medisinske begreper er ikke tatt med i denne definisjonskatalogen, f.eks. Hjertestans, Respirasjon.
- Rent tekniske begreper er ikke tatt med i denne definisjonskatalogen, f.eks. "en-frekvent samband", "to-frekvent samband".
- Forkortelser av betegnelser som ikke er definert i denne definisjonskatalogen er ikke tatt med i katalogens hoveddel, men kun i et vedlegg, f.eks. HLR (Hjerte-lunge-redning).
- Begreper fra området beredskap er ikke tatt med i katalogen.

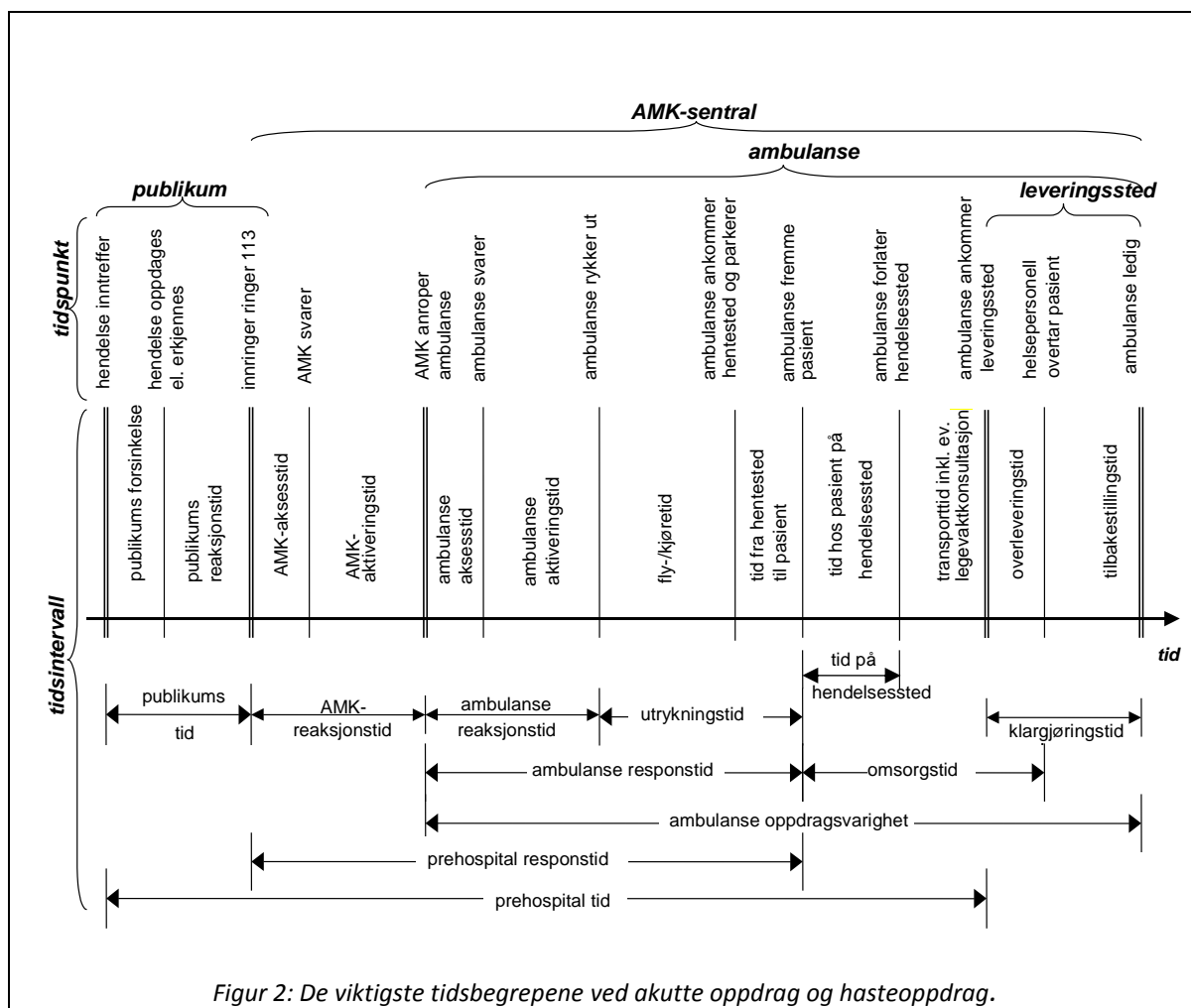
3. Når det haster – de viktigste tidsbegrepene

Figuren nedenfor er en overordnet illustrasjon av hendelsesforløpet ved skade eller sykdom.

Figur 1: Hendelsesforløp ved skade eller sykdom - overordnet

Helsetjenesten er kompleks og hvert enkelt pasientforløp kan ses som en "stafett", hvor enkeltaktører til enhver tid har et avgrenset ansvar for hele eller deler av helsehjelpen som gis. Forløpet kan brytes ned for å studere enkeltaktørers bidrag. Dette er konkretisert i figuren nedenfor, som ser spesifikt på AMK-sentral og ambulansetjenesten i den akuttmedisinske kjeden.

Figur 2: De viktigste tidsbegrepene ved akutte oppdrag og hasteoppdrag.

Figur 2 gir ikke et komplett bilde av kjeden, for eksempel er hjemmetjenesten, legevakt og andre deler av primærhelsetjenesten ikke tatt i betraktning.

Figuren illustrerer de viktigste tidsbegrepene med utgangspunkt i en AMK-sentral sin håndtering av medisinske nødmeldinger og inntil sykehus eller annen instans overtar ansvaret for pasienten. Figuren illustrerer de viktigste tidspunktene langs tidsaksen fra en hendelse inntreffer til responderende ambulanse er ferdig med oppdraget og er operativ igjen for nye oppdrag. Ikke alle tidspunkter som er illustrert i figuren vil i praksis kunne registreres nøyaktig (f.eks. tidspunktet når en hendelse inntreffer eller erkjennes). Disse tidspunktene er allikevel tatt med i figuren for helhets skyld.

Figuren illustrerer også de viktigste tidsintervallene. Ettersom ikke alle tidspunktene i praksis vil kunne registreres nøyaktig, vil heller ikke alle tidsintervallene kunne måles nøyaktig. De fleste tidsintervallene som er illustrert i figuren er viktige indikatorer i forbindelse med resultatrapportering, statistikk og kvalitetssikring og er derfor definert i denne definisjonskatalogen.

4. Alfabetisk oversikt over begreper med definisjoner

Begrepene er i dette kapitlet listet opp med betegnelse og definisjon/anmerkning.

Følgende konvensjoner er brukt i tabellen:

- Referanser til eventuelle kilder til definisjoner er angitt sammen med definisjonen. Der hvor kilden er oppgitt, er definisjonen enten hentet ordrett fra kilden eller bare redaksjonelt redigert.
- Begrepene er sortert i stigende alfabetisk rekkefølge i tabellen.
- Anbefalte betegnelser (navn) til begrepene er **uthevet**. Definisjoner er gitt sammen med de anbefalte betegnelse.
- I definisjonen til et begrep blir andre begreper som er nevnt **uthevet**. Se f.eks. begrep "aksjons-samband" hvor begrepene "helseradionett" og "nødnett" er uthevet.
- Eventuelle anmerkninger er tatt med under definisjonen, skrevet i *kursiv skrifttype* innledet av stikkordet *anmerkning*.
- Eventuelle relaterte begreper er listet opp med stikkordet "Se også". Se f.eks. under begrep "akuttmedisinsk kommunikasjonsentral" hvor begrepet "helsetjenestens kommunikasjonsberedskap" er listet opp med stikkordet "Se også".
- Synonyme betegnelser til et begrep peker i tabellen til den anbefalte betegnelsen der den er definert, med stikkordet "Se". Se f.eks. "legevakt" som peker til "kommunal legevaktordning".

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
aksesstid	<p>Tidsintervall fra en instans blir oppringt/anropt til instansen svarer.</p> <p><i>Anmerkning: Dette er et generelt tidsbegrep som gjelder AMK-sentral (se AMK-aksesstid) og responderende ambulanse (se ambulanse aksesstid). Begrepet uttrykker hvor fort den aktuelle instansen svarer på oppringing/anrop, for eksempel hvor fort AMK-sentralen svarer på oppringing på 113-telefon fra publikum eller hvor fort en ambulanse svarer på anrop fra AMK-sentralen.</i></p> <p>Se også aktiveringstid, responstid.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
aksjon	<p>Samordnede handlinger som initieres/følges opp av AMK-/legevaktsentral for å yte nødvendig hjelp ved akutt oppstått sykdom eller skade.</p> <p><i>Anmerkning 1: Begrepet er knyttet til bruk av flere samtidige ressurser, eller mer komplekse hendelser.</i></p> <p><i>Anmerkning 2: Kan også iverksettes fra andre nødmeldesentraler / lokale redningsentraler / hovedredningsentraler.</i></p>
aksjonssamband	<p>En funksjon i helseradionettet eller nødnett, som gir åpen radiokommunikasjon mellom involverte instanser ved en hendelse, enten på samme radiokanal (talegruppe) eller ved sammenkopling av ulike radiokanaler (talegrupper).</p>
aktiveringstid	<p>Tidsintervall fra en instans svarer på oppringing/anrop til instansen iverksetter en handling.</p> <p><i>Anmerkning: Dette er et generelt tidsbegrep som gjelder AMK-sentral (se AMK-aktiveringstid) og responderende ambulanse (se ambulanse aktiveringstid). Begrepet uttrykker hvor fort den aktuelle instansen "aktiveres" til handlingen (dvs. hvor fort AMK-sentralen velger en respons henholdsvis hvor fort en responderende ambulanse starter utrykningsoppdraget initiert av AMK-sentralen).</i></p> <p>Se også aksesstid, responstid.</p>
akuttmedisin	<p>Kvalifisert medisinsk diagnostikk, rådgivning, behandling og/eller overvåkning ved akutt oppstått/forverring av sykdom eller skade, herunder akutte psykiske lidelser, der rask medisinsk hjelp kan være avgjørende for liv og helse.</p> <p>Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]).</p>
akuttmedisinsk beredskap	<p>Forberedte tiltak som kan iverksettes for å sikre befolkningen nødvendige akuttmedisinske helsetjenester.</p> <p>Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]).</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus	<p>Medisinsk nødmeldetjeneste, kommunal legevaktordning og ambulansetjenesten.</p> <p>Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]).</p>
akuttmedisinsk kommunikasjonsberedskap	Se helsetjenestens kommunikasjonsberedskap.
akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK-sentral)	<p>Spesialisthelsetjenestens akuttmedisinske fagsentral for mottak og håndtering av henvendelser om behov for medisinsk nødhjelp og ambulanseoppdrag.</p> <p><i>Anmerkning 1: AMK-sentralen skal bl.a.</i></p> <p><i>a) håndtere henvendelser om akuttmedisinsk bistand</i></p> <p><i>b) prioritere, iverksette, gi medisinsk faglige råd og veiledning og følge opp akuttmedisinske oppdrag, herunder varsle og videreformidle anrop til andre nødetater og eventuelt hovedredningsentralene, samt varsle andre AMK-sentraler som er berørt</i></p> <p><i>c) styre og koordinere ambulanseoppdrag</i></p> <p><i>Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus.</i></p> <p><i>Anmerkning 2: Mange AMK-sentraler er kommunikasjonsknutepunkt for helseforetaket for all øyeblikkelig hjelp kommunikasjon, dvs. mellom primærhelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste og mellom sykehus (f.eks. mottak av melding om øyeblikkelig hjelp innleggelser, konferanse mellom leger og intern alarmering).</i></p> <p>Se også helsetjenestens kommunikasjonsberedskap.</p>
akuttmottak	Avdeling eller enhet i sykehus med akuttmedisinsk beredskap for mottak, diagnostikk og behandling av pasient med akutt oppstått sykdom, akutt forverring av eksisterende sykdom eller skade.
akuttoppdrag	Se rødt oppdrag.
alvorlighetsgrad	<p>Klassifisering av sykdom eller skade etter behandlingsbehov og grad av organsvikt.</p> <p><i>Anmerkning: Eksempler på slike klassifiseringssystemer er NACA, Severity of Injury or Illness Index, samt forskjellige triage-systemer.</i></p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
ambulanse	Fartøy beregnet til transport av pasienter. <i>Anmerkning: Fartøyet har personell, fasiliteter og utstyr for primær diagnostikk, stabilisering, overvåking og/eller behandling før og under transport.</i>
ambulanse aksestid	Tidsintervall fra AMK-sentral anroper en ambulanse til ambulansen svarer på anropet. Se også aksestid .
ambulanse aktiveringstid	Tidsintervall fra en ambulanse svarer på AMK-sentralens anrop, til ambulansen rykker ut. <i>Anmerkning 1: "Rykker ut" har ulik form for ulike ambulanser, og er spesifisert nærmere nedenfor:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ambulansehelikopter: helikopteret letter fra bakken</i> • <i>Ambulansefly: flyet settes i bevegelse (starter taksing)</i> • <i>Ambulanse/legebil: bilen settes i bevegelse</i> Se også aktiveringstid .
ambulansealarm	Samtidig alarm som går til alle ambulansene i en definert gruppe eller geografisk område. <i>Anmerkning: Begrepet er primært knyttet til bruk i Helseradionettet.</i>
ambulansesarbeider	Autorisert faglært helsepersonell utdannet for transport av syke eller skadde personer med fokus på primær diagnostikk, stabilisering, overvåking og/eller behandling av pasient. Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]), § 17.
ambulansejournal	Dokumentasjon av ambulanseoppdrag . <i>Anmerkning: Inneholder både helseopplysninger og administrative/operative opplysninger.</i>
ambulanse klargjøringstid	Tidsintervall fra ambulansen parkerer på leveringssted til ambulansen er ledig for nytt oppdrag .
ambulanseskoordinator	Vakthavende helsepersonell i AMK-sentral som primært har ansvar for å koordinere ambulanseoppdrag .

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
ambulanse omsorgstid	Tidsintervall fra personell i responderende ambulanse er fremme hos pasient slik at helsehjelp kan gis, til ambulansen parkerer på leveringssted og annet helsepersonell overtar ansvar for pasienten, eller til ambulansespersonellet forlater hendelsessted uten pasient.
ambulanseoppdrag	Oppdrag som innebærer bruk av ambulanse , som en del av respons på en henvendelse . Se også ambulanse oppdragsvarighet .
ambulanse oppdragsvarighet	Tidsintervall fra AMK-sentralen anroper en ambulanse til den er ledig for nytt oppdrag .
ambulanse reaksjonstid	Tidsintervall fra AMK-sentralen anroper en ambulanse , til ambulansen rykker ut. <i>Anmerkning: Dette er summen av ambulanse aksesstid og ambulanse aktiveringstid.</i>
ambulanse responstid	Tidsintervall fra AMK-sentralen anroper en ambulanse til ambulansen er fremme hos pasienten slik at helsehjelp kan gis. <i>Anmerkning: Dette er summen av ambulanse reaksjonstid og utrykningstid.</i>
ambulansesjef	Ansvarlig leder for helseforetakets ambulansetjeneste og systemansvarlig for denne.
ambulansetjeneste	Bil-, båt- og luftambulansetjeneste som inngår i de regionale helseforetakenes akuttmedisinske beredskap utenfor sykehus. Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]).
ambulansetransport	Transport av pasienter fra hentested til leveringssted ved hjelp av ambulanse . Se også ambulansetjeneste , pasienttransport .

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
AMK-aksesstid	<p>Tidsintervall fra når det begynner å ringe i AMK-sentralen til en AMK-operatør svarer på oppringingen.</p> <p><i>Anmerkning: For anrop til 113 benyttes opprinnelsesmarkering for beregning av start aksesstid.</i></p> <p>Se også aksesstid.</p>
AMK-aktiveringstid	<p>Tidsintervall fra AMK-operatøren svarer på oppringing til AMK-sentralen iverksetter første oppdrag.</p> <p><i>Anmerkning 1: Dette vil typisk være tiden det tar fra AMK-operatøren svarer på 113-telefonen til AMK-sentralen anroper en utrykningsenhet.</i></p> <p>Se også aktiveringstid.</p>
AMK-LA	<p>AMK-sentral med ansvar for koordinering av ambulanshelikopter mht. alarmering og flight following.</p> <p><i>Anmerkning: Ambulansefly varsles og koordineres av medisinsk koordinerende punkt og flykoordineringssentralen (FKS).</i></p>
AMK-leder	<p>Den leder som har administrativ og systemmessig ansvar for AMK-sentralen, dens personell og oppgaver/funksjoner.</p>
AMK-lege	<p>Vakthavende lege tilgjengelig for AMK for medisinsk rådgivning til AMK-operatør og ambulansetjenesten.</p>
AMK-operatør	<p>Vakthavende helsepersonell ved en AMK-sentral.</p> <p><i>Anmerkning: Fellesbetegnelse på medisinsk operatør og ambulanseskoordinator.</i></p> <p>Kilde: Håndbok. Kommunikasjon og samhandling i akuttmedisinske situasjoner ([12]).</p>
AMK-reaksjonstid	<p>Tidsintervall fra AMK-sentralen ringes opp til en ressurs anropes.</p> <p><i>Anmerkning 1: Dette er summen av AMK-aksesstid og AMK-aktiveringstid. Dette vil typisk være tiden det tar fra det ringer på 113-telefonen i AMK-sentralen, til AMK-operatøren anroper en utrykningsenhet.</i></p> <p>Se også reaksjonstid.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
AMKs ansvarsområde	Geografisk område som AMK har ansvaret for, fastsatt av regionalt helseforetak. <i>Anmerkning: Analog telefonanrop rutes til den AMK som har ansvaret for det geografiske området som det ringes fra.</i>
AMK-sentral	Kortform for akuttmedisinsk kommunikasjonsentral . <i>Anmerkning: Overfor publikum og media bør en benytte uttrykket 113-sentral.</i>
anbefalt respons	Respons anbefalt i Norsk indeks for medisinsk nødhjelp /andre verktøy ut i fra hastegrader . <i>Anmerkning: Anbefalt respons er den respons som personell ved nødmeldesentralen normalt forholder seg til med mindre det er nedfelt instruksjer i lokale prosedyrer og systembøker.</i> Se også faktisk respons .
beredskapsforflytning	Forflytning av ambulanse , annet utstyr og personell som skjer av beredskapshensyn.
bestilt oppdrag	Oppdrag rekvirert av helsepersonell eller annen nødetat . Kilde: Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).
EP	Forkortelse for evakueringspunkt .
etappetransport	Transport av pasient med ambulanse hvor transporten består av flere etapper. <i>Anmerkning: Etapper kan oppstå på grunn av stopp underveis (på legekantor eller legevakt), eller ved at transporten skjer ved bruk av kombinasjoner av bil, båt, helikopter og fly.</i>
evakueringspunkt (EP)	Kontrollpunkt for registrering av pasienter på vei ut fra hendelsessted . <i>Anmerkning: Politiet har operativt ansvar for EP og kan eventuelt assisteres av helsetjenesten.</i> Kilde: Politiets beredskapssystem del 1, pkt 9.5.7 ([7]).

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
fagleder helse	<p>Lege som har det øverste medisinske ansvaret for den medisinske virksomheten i evakueringskjeden fra hendelsessted via samleplass til EP.</p> <p><i>Anmerkning: Den medisinske ledelse på hendelsessted kan i en tidlig fase ivaretas av en leder fra den eller de første ambulanser på stedet. Lederoppgaven gis imidlertid over til en av de første leger som ankommer stedet.</i></p> <p>Kilde: Håndbok. Kommunikasjon og samhandling i akuttmedisinske situasjoner, pkt. 5.4.8 ([12]).</p>
faktisk respons	<p>Respons som personell ved nødmeldesentralen faktisk velger på grunnlag av lokale forhold, tilgjengelige ressurser og lokale instruksjoner.</p> <p>Se også anbefalt respons.</p>
falsk melding	<p>Henvendelse fra innringer som bevisst melder om en ikke-eksisterende nødsituasjon.</p> <p>Kilde: Definisjon av indikatorer og datasett, og system for registrering av data fra AMK-sentraler ([4]).</p>
fastlege	<p>Lege som inngår avtale med en kommune om deltakelse i fastlegeordningen.</p> <p><i>Anmerkning: I dette ligger bl.a. at fastlegen deltar i "organisert legevaktordning utenfor kontortid og i kommunens organiserte øyeblikkelig hjelp-tjeneste i kontortid, herunder tilgjengelighet i helseradionettet og ivaretagelse av utrykningsplikten".</i></p> <p>Kilde: Forskrift om fastlegeordning i kommunene ([3]).</p>
feilringing	<p>Oppringing fra innringer som har tastet feil nummer.</p>
FKS-aktiveringstid	<p>Tidsintervall fra flykoordineringssentralen svarer på melding om behov for ambulansefly, til den valgte ambulanseflybesetningen anropes.</p> <p>Se også aktiveringstid.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
flight following	<p>Monitorering og oppfølging av helikopter på oppdrag for å ivareta sikkerhet ved uventede hendelser.</p> <p><i>Anmerkning: Flight following innebærer å innhente flyrute og antatt landingstidspunkt, samt antall personer om bord ved alle forflytninger av helikopter. I tillegg iverksettelse av nødvendige tiltak hvis kontakt med helikopter blir brutt, innenfor beskrevne kriterier. Flight following ivaretas av AMK-LA og er en funksjon i ambulanshelikoptertjenesten i henhold til europeisk luftfartsregelverk.</i></p>
flykoordinator	Medarbeider/operatør i Flykoordineringsentralen .
flykoordineringsentral (FKS)	<p>Funksjon i ambulansflytjenesten, som har som oppgave å drive med operativ koordinering og bemannes med flykoordinator som er ansvarlig for planlegging, koordinering og gjennomføring av ambulansflyoppdrag ut fra operative forhold som vær, tilgjengelige ressurser (fly, flygere, flyplass), luftfartsbestemmelser og medisinske prioriteringer.</p> <p><i>Anmerkning: FKS tilhører Helseforetakenes Nasjonale Luftambulansetjeneste ANS og er pr. 2012 samlokalisert med AMK Tromsø. Forholder seg til medisinsk prioritering formidlet fra Medisinsk koordinerende punkt.</i></p>
førsterespondent [first responder]	Person som er opplært i førstehjelp og bruk av defibrillator.
gruppeoppkall	Oppkall som kan brukes for samtidig å varsle flere radioenheter som tilhører en gruppe.
grønt oppdrag	Oppdrag med hastegrad grønn - vanlig .
gult oppdrag	Oppdrag med hastegrad gul - haster .
hastegrad	<p>Gradering som forteller i hvilken grad det haster med respons på en hendelse.</p> <p><i>Anmerkning: Hastegrad deles inn i kategoriene Akutt (rød), Haster (gul) og Vanlig (grønn) ihht. Norsk indeks for medisinsk nødhjelp.</i></p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
hastegrad grønn - vanlig	<p>Hastegrad for tilstander der det antas at tidsmomentet medisinsk sett ikke er avgjørende og som kan forelegges lege til vurdering ved første passende anledning.</p> <p>Kilde: Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).</p>
hastegrad gul - haster	<p>Hastegrad for antatt alvorlig tilstand der de vitale funksjonene kan bli truet og der det er behov for umiddelbar situasjonsvurdering av lege eller transport til sykehus.</p> <p>Kilde: Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).</p>
hastegrad rød - akutt	<p>Hastegrad for antatt kritisk tilstand der de vitale funksjoner kan være truet eller manifest forstyrret og der ambulanse skal rykke ut og lege alarmeres.</p> <p>Kilde: Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).</p>
helsebuss	<p>Turvogn dedikert for pasientreiser som i hovedsak er beregnet på pasienter som klarer å gjennomføre reisen på egen hånd.</p> <p><i>Anmerkning: Helsebussene/Sykehusbussene har ikke bæreplasser, men god komfort og som oftest en egen bussvert som serverer kaffe og tar hånd om pasientene underveis. I noen deler av landet trenger man rekvisisjon for å benytte helsebusser, andre steder holder det å vise innkallingsbrev.</i></p> <p>Kilde: Basert på www.pasientreiser.no, 2011.</p>
helseekspress	<p>Turvogner dedikert for pasientreiser/syketransport, med egne plasser for bære og rullestol, samt heis og handikoptolett.</p> <p>Kilde: Basert på www.pasientreiser.no, 2011.</p>
helsehjelp	<p>Enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål og som utføres av helsepersonell.</p> <p>Kilde: Helsepersonelloven, § 3 ([20]).</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
helseradionett	<p>Et antall radiokanaler konsesjonert for bruk av helsevesenet (og samarbeidende brannvesen) koplet sammen ved hjelp av radiobetjeningsoverdrag (RBO) i et definert system for lukket radiosamband.</p> <p><i>Anmerkning: Helseradionettet skal i prinsippet fungere enhetlig i hele landet og er landets desidert største lukkede radionett. Kanalene HE21-38 er utelukkende konsesjonert helsevesenet, HE40-80 kan også være konsesjonert andre etater.</i></p> <p><i>Anmerkning: kortform HE-nett</i></p> <p>Se også luftambulansenett.</p>
helsetjenestens kommunikasjonsberedskap	<p>Et desentralisert, integrert og samordnet system til bruk i den daglige akuttmedisinske beredskap, samt i krise- og katastrofesituasjoner i fred og krig.</p>
hendelse	<p>Situasjon hvor det oppstår medisinsk hjelpebehov.</p> <p><i>Anmerkning 1: Hovedkategorier av hendelser er: somatisk og psykiatrisk sykdom, trafikkulykke, annen ulykke, annen medisinsk nød (rus, vold, brannskade, fødselshjelp).</i></p> <p>Kilde: Definisjon av indikatorer og datasett, og system for registrering av data fra AMK-sentraler ([4]).</p> <p><i>Anmerkning 2: En hendelse kan generere flere anrop eller meldinger til flere AMK-sentraler, og flere responser eller oppdrag. For rapporterings- og evalueringsformål må all aktivitet settes i sammenheng med den opprinnelige hendelsen.</i></p>
hendelsessted	<p>Sted hvor en hendelse har inntruffet / inntreffer.</p> <p><i>Anmerkning: For statistikk kan hendelsessted grupperes inn i eksempelvis: offentlig vei, offentlig sted, hjem, sjø, fjell etc.</i></p>
hendelsestidspunkt	<p>Det tidspunkt en akuttmedisinsk hendelse inntreffer.</p> <p><i>Anmerkning: Det kan være vanskelig å fastsette eksakt hendelsestidspunkt. I de fleste tilfeller vil dette bli en omtrentlig angivelse. Tidspunktet må ikke forveksles med henvendelsestidspunkt.</i></p>
HE-nett	<p>Forkortelse for helseradionett.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
hentested	<p>Sted der pasient blir hentet ved en hendelse.</p> <p><i>Anmerkning: For statistikk kan hentested grupperes inn i eksempelvis: offentlig vei, offentlig sted, hjem, institusjon, sjø, fjell etc.</i></p> <p>Se også hendelsessted, leveringssted.</p>
henvendelse	<p>Melding til AMK-/legevaktsentral utløst av en hendelse.</p> <p><i>Anmerkning: Det skilles mellom primærhenvendelse (den første meldingen om en hendelse) og sekundærhenvendelse (eksempelvis supplerende/ny informasjon om den samme hendelsen).</i></p> <p>Kilde: En datamodell for akutt- og katastrofemedisinsk beredskap, ([6]).</p>
henvendelsestidspunkt	<p>Det tidspunktet publikum kontakter en instans i helsetjenesten i forbindelse med en hendelse.</p> <p><i>Anmerkning: Tidspunktet fastsettes etter når det begynner å ringe i instansens sentral (f.eks. legevaktsentralen eller AMK-sentralen). For AMK fastsettes dette tidspunktet mer eksakt ved hjelp av opprinnelsesmarkering.</i></p>
hovedredningsentral (HRS)	<p>Sentral som har det overordnede koordinerende ansvar for redningsaksjon.</p> <p><i>Anmerkning: Vi har i Norge 2 hovedredningsentraler som er plassert i Stavanger og Bodø (henholdsvis HRS Sør-Norge (HRS S-N) og HRS Nord-Norge (HRS N-N). Hovedredningsentralene har ansvar for all redning på sjø, i luft og på land, mens koordinering av redningsaksjoner på land normalt delegeres til lokal redningsentral.</i></p>
innringer	<p>Person som ringer en instans i den akuttmedisinske kjeden.</p> <p><i>Anmerkning: Det kan være ulike typer innringere, eksempelvis publikum, pasienten selv, pårørende til pasienten, annet helsepersonell etc.</i></p>
innsatsleder (IL)	<p>Polititjenesteperson som er leder for innsatsstyrke, det vil si øverste leder på taktisk nivå.</p> <p><i>Anmerkning: Jf. Politiets beredskapssystem del I, pkt. 9.6.1 ([7]).</i></p>
innsatspersonell	<p>Alt personell som yter helsemessig og/eller redningsinnsats på hendelsessted.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
instruksjon til innringer	Veiledning gitt til innringer i henhold til Norsk indeks for medisinsk nødhjelp . Se også medisinsk telefonrådgivning og medisinsk telefoninstruksjon .
katastrofe	Hendelse hvor antall behandlingstrengende overskrider normal kapasitet for behandlingsapparatet. Kilde: Basert på Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).
kjøretid	Tidsintervall fra ambulansen rykker ut til ambulansen parkerer på hentested. <i>Anmerkning: Her regnes ikke den kjøretiden som inngår i returkjøring.</i> Se også utrykningstid .
klargjøringstid	Se ambulanse klargjøringstid .
kommunal legevakt(ordning)	Organisert virksomhet som gjennom hele døgnet skal vurdere henvendelser om øyeblikkelig hjelp, herunder foreta den oppfølging som anses nødvendig. Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ([8]).
kriteriebasert respons	Respons basert på 1) symptomer, 2) kliniske tegn, 3) hendelse, eller en kombinasjon av disse. Kilde: Norsk indeks for medisinsk nødhjelp ([13]).
kriterienummer	Nummer som ifølge Norsk indeks for medisinsk nødhjelp betegner et kriterium .
kriterium	I henhold til Norsk indeks for medisinsk nødhjelp : 1) et symptom, 2) et klinisk tegn, 3) en hendelse, eller en kombinasjon av disse.
LA-nett	Kortform for luftambulansens radionett .
leder legevaktsentral	Den leder som har administrativ og systemmessig ansvar for legevaktsentralen , dens personell og oppgaver/funksjoner.
lege/ambulansealarm	Varsling ved samtidig radiooppkall til lege og ambulanse ved en hendelse der det er behov for hurtig og koordinert innsats.

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
legebil	<p>Legebemannet utrykningsbil uten permanent bære plass, for utrykning i basens/sykehusets nærområde eller som alternativ til helikopter ved dårlig vær.</p> <p><i>Anmerkning: Bemannet med lege som har akuttmedisinsk kompetanse. En legebil er ofte stasjonert ved en luftambulansbase hvor den benyttes som alternativ til helikopter ved dårlig vær eller oppdrag i basens nærområde. En legebil kan også inngå som egen ressurs i en ambulansetjeneste utenom luftambulansetjenesten. Legebilen er i de fleste tilfeller ikke egnet til transport av pasient, og er derfor avhengig av at ambulanse rykker ut samtidig.</i></p>
legevakt	Se kommunal legevaktordning .
legevaktbil	Bil som disponeres av legevaktlege til sykebesøk og kjøring til akutt/hasteoppdrag .
legevaktdistrikt	Geografisk område som legevakt har ansvaret for.
legevaktlege	Lege som har vakt i et definert legevaktdistrikt .
legevaktsentral	<p>Fagsentral betjent av helsepersonell, normalt for mottak, prioritering og formidling av henvendelse til legevakt eller oppdrag til hjemmesykepleier og jordmor, rådgivning til innringer og varsling av leger ved behov for medisinsk nødhjelp.</p> <p><i>Anmerkning: Forkortes til LV-sentral eller LVS.</i></p> <p>Se også helsetjenestens kommunikasjonsberedskap.</p>
legevaktsentralområde	Geografisk område som legevaktsentral har ansvaret for.
legevaktsjef	Den leder som har administrativ og systemmessig ansvar for legevakten, dens personell og oppgaver/funksjoner.
legevakttelefonnummer	Et fast telefonnummer til legevaktsentralen .
leid linje	<p>Leid analog eller digital sambandslinje som er fast oppkopleet mellom elektroniske enheter i telenettet.</p> <p><i>Anmerkning: Leide linjer benyttes f.eks. mellom: RBO-enhet og radiobasestasjon; AMK og Telenor for overføring av data for opprinnelsesmarkering; nødmeldesentralene (11x-sentralene).</i></p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
leveringssted	<p>Sted hvor transport av pasienten avsluttes.</p> <p><i>Anmerkning: For statistikk kan leveringssted grupperes inn i eksempelvis: akuttmottaket, legevakt, en annen institusjon, pasientens hjem etc.</i></p> <p>Se også hentested.</p>
lokal AMK-sentral	Den AMK-sentral som har hendelsen innenfor sitt ansvarsområde.
lokal redningsentral (LRS)	<p>Sentral som har koordinerende ansvar for redningsaksjon i det enkelte politidistriktet eller på Svalbard.</p> <p><i>Anmerkning: De lokale redningssentralene er tilknyttet landets politikamre og sysselmannskontoret på Svalbard. Lokal redningsentral opprettes av politiet og har ansvar for redningsarbeid.</i></p> <p>Se også hovedredningsentral.</p>
LRS-lege	Lege som er fast medlem av staben ved en lokal redningsentral .
luftambulanse	<p>Et luftfartøy som er innredet for og brukt til diagnostikk, behandling, overvåking og transport av syke eller skadde pasienter.</p> <p><i>Anmerkning: En luftambulanse brukes primært når det er behov for å skaffe høyt kompetent og særskilt trent helsepersonell raskt ut til pasienten og/eller når kritisk syk eller skadet pasient skal transporteres og krever særskilt overvåking og medisinsk kompetanse under transport og/eller transportavstand tilsier at bakke-transport er uhensiktsmessig.</i></p>
luftambulansens radionett (LA-nett)	<p>Radionett som benyttes av ambulanshelikopter, ambulansfly, Sea King helikopter og AMK-sentral.</p> <p><i>Anmerkning 1: Frekvenser og radiobaser er etablert for bruk fra luften.</i></p> <p><i>Anmerkning 2: Sea King er underlagt taktisk kontroll av HRS-ene og avgis til luftambulanseoppdrag ved behov.</i></p> <p>Se også helseradionett.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
luftambulansetjeneste	Beredskap for eller transport av pasienter og helsepersonell med fly eller helikopter i forbindelse med sykdom eller skade som krever hurtig og kvalifisert innsats eller slik transport grunnet lang avstand. Se også ambulansetjeneste .
LV	Forkortelse for legevakt .
LVS-personell	Helsepersonell i vakt på legevaktsentral .
LVS	Forkortelse for legevaktsentral .
lydlogg	Teknisk system for logging av tale. Kilde: Håndbok. Kommunikasjon og samhandling i akuttmedisinske situasjoner ([12]).
makulert hendelse	Hendelse som er blitt registrert ved en feil eller i forbindelse med testing, kursing etc., og som ikke skal inngå i statistikk over hendelser.
medisinsk faglig rådgiver	Den lege som er faglig rådgiver for leder i forhold til medisinske forhold/system i virksomheten.
medisinsk koordinerende punkt	Koordinerende funksjon i ambulanseflytjenesten, bemannet med sykepleier og lege. <i>Anmerkning: Funksjonen er gjerne integrert i AMK, og mottar bestilling av ambulanseflyoppdrag fra lokal AMK samt følger opp den medisinsk faglige delen av oppdraget, herunder kontakt med sykehus og bilambulanse. Funksjonen samarbeider nært med Flykoordineringssentralen. Oppgaver, ansvar og myndighet varierer noe mellom landets medisinsk koordinerende punkter (3 stk. pr. 2011).</i>
medisinsk nødhjelp	Tiltak iverksatt av helsepersonell i forbindelse med skade, akutt oppstått sykdom, eller akutt forverring av eksisterende alvorlig sykdom.
medisinsk nødmeldetjeneste	Et landsdekkende, organisatorisk og kommunikasjonsteknisk system for varsling og håndtering av henvendelser om behov for akuttmedisinsk hjelp og kommunikasjon innen helsetjenesten. Kilde: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus (2005) ([8]).

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
medisinsk nødmelding	Melding til AMK-sentral eller legevaktsentral om behov for medisinsk nødhjelp .
medisinsk nødnummer	Telefonnummer, 113, som befolkningen kan ringe ved behov for medisinsk nødhjelp . <i>Anmerkning: Nødnummeret skal alltid uttales siffer for siffer, ikke som "hundreogtretten". Dette av hensyn til at barn, utviklingshemmede og eldre da lettere kan slå nummeret. Det betinger at alle aktører, inkl. media, bruker korrekt uttalemåte i alle sammenhenger.</i> Se også legevakttelefonnummer .
medisinsk operatør	AMK-operatør som primært har ansvar for mottak og vurdering av 113-henvendelser, og for å gi medisinsk rådgivning og veiledning.
medisinsk telefoninstruksjon	Instruksjon som gis til innringer , med hensikt å få denne til å utføre livreddende basal førstehjelp.
medisinsk telefonrådgivning	Råd som gis til innringer , med hensikt å få denne til å iverksette tiltak på stedet for å hindre ytterligere forverring av tilstand/situasjon, for å lindre angst og smerte, eller for egenomsorg.
NBC-hendelse	Hendelse hvor pasient er eksponert for skadelige agens av Chemical (kjemisk), Biologic (biologisk), Radiologic (radiologisk) og/ eller Nuclear (nukleær) art. Kilde: Håndbok i NBC-medisin v 2 ([11]).
NBC-medisin	Medisinsk fagområde som omhandler sykdom/skade påvirket av ioniserende stråling (Nukleær), mikroorganismer (Biologisk), og toksiner / kjemiske agens / giftstoffer (Kjemisk). <i>Anmerkning: I stedet for NBC benyttes i noen sammenhenger også andre akronymer: ABC, CBRN, ARBC hvor A= Atomic (Atom) og R=Radiation (Stråling).</i> Kilde: Håndbok i NBC-medisin v. 2 ([11]).
norsk indeks for medisinsk nødhjelp	Et veilednings- og støttesystem for personell i AMK-sentral og legevaktsentral , og i hovedsak et verktøy for fastsettelse av hastegrad , valg av respons , medisinsk rådgivning og instruksjon.

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
nødetat	<p>Offentlig instans med ansvar for å håndtere befolkningens og samfunnets behov for hjelp i nødsituasjoner.</p> <p><i>Anmerkning: De tre nødetatene er helsevesenet, politietaten og brannvesenet.</i></p>
nødmeldesentral	<p>Stasjon/sentral som tar imot, tolker, gir råd til melder og beordrer respons på bakgrunn av nødmeldinger.</p> <p>Se også AMK-sentral og legevaktsentral.</p>
nødnett	Digitalt radionett for nødetatene .
omsorgsnivå	<p>Nivå i helsetjenesten som helsehjelpen/omsorgen gis.</p> <p><i>Anmerkning: I forbindelse med medisinsk nødmeldetjeneste er følgende behandlings- og omsorgsnivå aktuelle: Hjemmebaserte tjenester (laveste omsorgsnivå), fastlege, lege, pleie- og sykehjem, kommunal avlastningsenhet (for barn og unge), legevakt, lokalmedisinsk senter, distriktsmedisinsk senter, lokalsykehus, sentralsykehus, regionsykehus, spesialsykehus/spesialavdeling med landsfunksjon.</i></p>
omsorgstid	Se ambulanse omsorgstid .
operativ leder helse (OLH)	<p>Helsepersonell ansvarlig for koordineringen av det praktiske medisinske innsatsarbeidet på stedet.</p> <p>Kilde: Håndbok. Kommunikasjon og samhandling i akuttmedisinske situasjoner, pkt. 5.4.9 ([12]).</p>
oppdrag	<p>Tiltak som innebærer aktivisering av mobiliserbare og dedikerte ressurser i form av personell og materiell som inngår i samfunnets akuttmedisinske beredskap.</p> <p><i>Anmerkning 1: Et oppdrag er en del av helsevesenets respons ved et potensielt, antatt eller bekreftet behov for å yte akutt helsehjelp. Dette kan f.eks. være AMK-sentralens aktivisering av ambulanse som ledd i respons på en hendelse.</i></p> <p><i>Anmerkning 2: Innenfor luftambulansetjenesten kategoriseres oppdrag blant annet i primæroppdrag, sekundæroppdrag og tilbakeføring.</i></p>
oppdragsvarighet	Se ambulanse oppdragsvarighet .

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
opprinnelsesmarkering	<p>Teknisk telefontjeneste som ved henvendelse til AMK- eller andre nødmeldesentraler gir opplysninger om innringerens/abonnentens geografiske lokalisering, navn, adresse og tidspunkt for henvendelsen.</p> <p>Kilde: Forskrift om tekniske funksjonskrav til kommunikasjonsteknisk utstyr som inngår i helsetjenestens kommunikasjonsberedskap ([15]).</p>
overleveringstid	<p>Tiden fra ambulansen parkerer på leveringssted til annet helsepersonell har overtatt ansvaret for pasienten.</p>
paramedic	<p>Høgskoleutdannet helsepersonell utdannet for transport av syke eller skadde personer med fokus på primær diagnostikk, stabilisering, spesialisert overvåking og/eller behandling av pasient.</p> <p><i>Anmerkning: Utdanningen er kun tilgjengelig for autoriserte ambulansesarbeidere.</i></p>
pasientinformasjon	<p>Nødvendig informasjon delt med pasienten for at hun/han skal få innsikt i sin helsetilstand og innholdet i helsehjelpen.</p> <p>Kilde: Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven), § 3-2 ([19]).</p>
pasientmedvirkning	<p>Tilpasset og tilrettelagt mulighet for pasienten til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester.</p> <p>Kilde: Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven), § 3-1 ([19]).</p>
pasientreise	<p>Reise til og fra offentlig godkjent behandling.</p> <p><i>Anmerkning: Det er det lokale helseforetak som har ansvaret for pasientreiser og som dekker utgiftene knyttet til reisen. Hovedregelen er at man får dekket rimeligste reisemåte til nærmeste behandlingssted.</i></p> <p>Kilde: basert på www.pasientreiser.no, 2012.</p> <p>Se også ambulansetransport.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
pasienttransport	<p>Transport av pasient og eventuell nødvendig ledsager i forbindelse med undersøkelse og behandling hos lege eller i helseinstitusjon, i tilfeller der pasientens sykdom eller skade ikke gjør det nødvendig å bruke ambulanse.</p> <p><i>Anmerkning: Refusjon av utgifter ved slike reiser er hjemlet i syketransportforskriften.</i></p> <p>Se også ambulansetransport.</p> <p>Kilde: Syketransportforskriften ([17]).</p>
prehospital responstid	<p>Tidsintervall fra det begynner å ringe i AMK- eller legevaktsentral til første ambulanse er fremme hos pasient og kan gi helsehjelp.</p> <p><i>Anmerkning: Dette er typisk summen av AMK-reaksjonstid og ambulanse responstid.</i></p>
prehospital tid	<p>Tidsintervall fra hendelse inntreffer til ambulansen parkerer ved leveringssted.</p>
primærhenvendelse	<p>Den første henvendelsen knyttet til en hendelse.</p> <p>Se også henvendelse, sekundærhenvendelse.</p>
primæroppdrag	<p>Oppdrag der pasienten befinner seg utenfor sykehus.</p> <p><i>Anmerkning 1: Begrepet har sin opprinnelse i luftambulansetjenesten.</i></p> <p><i>Anmerkning 2: I enkelte deler av landet brukes primæroppdrag om de oppdrag hvor ambulansen er første ledd i spesialisthelsetjenestens behandlingsskjede ved en akuttmedisinsk hendelse, og hvor man ønsker å måle prehospital responstid for først ankomne ambulanse. Begrepet kan omfatte alle hastegrader, men responstiden er mest interessant for Rød/Akutt og Gul/Haster. Kan omfatte både utrykning til publikum og utrykning til helseinstitusjoner dersom institusjonen trenger akuttmedisinsk bistand fra ambulansespersonellet.</i></p> <p>Se også sekundæroppdrag.</p> <p>Kilde: NOU 1998:8 Luftambulansetjenesten i Norge ([10]).</p>
publikums forsinkelse	<p>Tidsintervall fra en hendelse inntreffer til den blir oppdaget/erkjent.</p>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
publikums reaksjonstid	Tidsintervall fra en hendelse oppdages/erkjennes til noen ringer AMK-/legevaktsentralen .
publikumstid	Tidsintervall fra en hendelse inntreffer til noen ringer AMK-/legevaktsentralen . <i>Anmerkning: Dette er summen av publikums forsinkelse og publikums reaksjonstid.</i>
radiobase	Se radiobasestasjon .
radiobasestasjon	I helseradionettet : fast montert radiosender og -mottaker fjernstyrt ved hjelp av RBO .
radiobetjeningsoverdrag	En for helseradionettet spesielt spesifisert elektronisk styringsenhet som bl.a. styrer signaleringen mellom radiobase , det offentlige telenettet og eventuell tilknyttet betjeningsenhet. <i>Anmerkning: Enheten muliggjør betjening og fjernstyring av radiobaser via oppringte sambandslinjer.</i>
RBO	Forkortelse for radiobetjeningsoverdrag .
RBO-linje	Se leid linje .
reaksjonstid	Tidsintervall fra en instans blir oppringt/anropt til instansen iverksetter et tiltak . <i>Anmerkning: Dette er et generelt tidsbegrep som gjelder AMK-sentral (se AMK-reaksjonstid) og responderende ambulanse (se ambulanse reaksjonstid). Begrepet uttrykker hvor fort den aktuelle instansen reagerer på oppringing/anrop og omsetter dette til handling.</i>
redningsaksjon	Samordnede tiltak iverksatt av nødetatene , lokal redingsentraler eller hovedredningsentralene , for å avverge skader på liv og helse.
redningsalarm	Oppkall som kan benyttes av AMK-operatør eller LVS-personell for samtidig å få alarmert alle aktuelle instanser i kommunen om en ulykke.
redningsmann luftambulanse	Autorisert faglært helsepersonell (ambulansarbeider eller sykepleier) med flyoperativ og redningsteknisk kompetanse. <i>Anmerkning: Redningsmann luftambulanse er en funksjon i ambulanshelikoptertjenesten. Personellet er utdannet og sertifisert i henhold til «Nasjonal standard for redningsmenn innen luftambulansetjeneste, redningshelikoptertjeneste og SAR offshore».</i>
redningsoppdrag	Oppdrag i forbindelse med en redningsaksjon .

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
redningsentral	Se lokal redningsentral, hovedredningsentral
redningstjeneste	Den offentlig organiserte virksomhet som utøves i forbindelse med øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særlige tiltak. Kilde: Organisasjonsplan for redningstjenesten av 1980 ([14]).
regional AMK (R-AMK)	AMK som det regionale helseforetak har bestemt skal ha et overordnet koordineringsansvar innen regionen. <i>Anmerkning: R-AMK skal samordne brukerkrav og bidra til enhetlig systemutvikling innad i regionen og på tvers av regionene.</i>
respons	Mottakende instans' samlede reaksjon på en henvendelse , ut fra instansens definerte ansvarsområde. <i>Anmerkning: Respons deles inn i rød respons (ved akutte hendelser), gul respons (ved hendelser som haster) og grønn respons (ved hendelser som kan vente og som kan håndteres av legevakt/fastlege/primærhelsetjenesten).</i> Se også anbefalt respons og faktisk respons .
responstid	Tidsintervall fra en instans blir oppringt/anropt om en hendelse til den første pasienten i hendelsen får helsehjelp . <i>Anmerkning: Dette er et generelt tidsbegrep som gjelder AMK (se prehospital responstid) og responderende ambulanse (se ambulanse responstid).</i>
ressurs	Organisatorisk, personellmessig eller materiell enhet/innretning som kan bidra til å bibringe eller gjennomføre et oppdrag .
rødt oppdrag	Oppdrag med hastegrad rød – akutt .
samarbeidende ressurs	Ressurser fra andre AMK-ansvarsområder eller andre nødetater som bidrar til at oppdraget blir gjennomført. <i>Anmerkning: Eksempler inkluderer brannvesen, politietaten, lege, psykolog, sykepleier, annet helsepersonell, luftambulansetjenesten og annen ambulanse.</i>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
sambandsvei	Gjennom hvilken kanal eller på hvilken måte man oppnår kontakt med nødmeldesentral . <i>Anmerkning: Eksempler inkluderer 1-1-3, andre alarmlinjer (andre AMK-sentraler, luftambulanse etc.), legevakttelefonnummer forvaltet av AMK-sentralen, telefonlinjer for pasienttransport, annen administrativ telefonlinje, henvendelse via (visuelt) dataverktøy (tekst eller bilde), samt andre nødsentraler (brann eller politi).</i>
samleplass for skadde	Plass opprettet nær hendelsessted , helst i hus og ved vei, hvor skadde bæres inn i for registrering, skadeprioritering og foreløpig stabiliserende behandling og for evakuering etter prioritet. <i>Anmerkning: Samleplassen ivaretas av operativ leder helse. Jf. Politiets beredskapssystem, del I, 2011, pkt. 9.5.6. ([7]).</i>
SAR-oppdrag	Søk- og redningsoppdrag. <i>Anmerkning: engelsk: search and rescue.</i>
SB-apparat	Forkortelse for system betjenings-apparat .
sekundærhenvendelse	Henvendelse med supplerende/ny informasjon om en tidligere meldt hendelse . Se også henvendelse, primærhenvendelse .
sekundæroppdrag	Oppdrag der pasienten transporteres fra et sykehus til et annet sykehus på høyere nivå pga. akutt sykdom eller skade som trenger høyspesialisert behandling. <i>Anmerkning: Dette er ambulanseoppdrag hvor ambulansen ikke er første ledd i spesialisthelsetjenestens behandlingsskjede.</i> Se også: Primæroppdrag, tilbakeføring . Kilde: NOU 1998:8 Luftambulansetjenesten i Norge ([10]).
sjikane	Henvendelse fra innringer som skjeller ut helsepersonell, ringer gang på gang og/eller ikke sier noe.
skadelapp	Nummerert markeringslapp med pasientidentifisering, skadebeskrivelse, prioritering og hjelpebehov som påføres pasienter for skadebeskrivelse.
skadested	Se hendelsessted .

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
skadestedsleder	Se innsatsleder .
skarpt oppdrag	Oppdrag som er forbundet med antatt fare for vold med våpen eller lignende.
statusmelding	Fastlagte koder som mobile ressurser sender for at AMK- og/eller legevaktsentral skal ha oversikt over hva ressursene i øyeblikket er opptatt med og hvor de befinner seg.
statusoversikt	Oversikt over status på mobile ressurser i AMK-sentral-området og/eller legevaktsentral-området .
sykebesøk	Konsultasjon foretatt av fastlege/legevaktlege, utenfor allmennlegekontoret.
sykebesøksformidling	Håndtering av henvendelser om ønske/behov for tilsyn av legevaktlege hjemme eller på annet avtalt sted.
system betjenings-apparat	Enhet som brukes for styring av RBO .
teknisk feilringing	Oppringing fra telefaksmaskin eller lignende som ringer 113 gjentatte ganger.
telefoninstruksjon	Se instruksjon til innringer .
telefonrådgivning	Se medisinsk telefonrådgivning .
tid på hendelsessted	Tidsintervall fra personellet i responderende ambulanse er fremme på hendelsessted til personellet forlater hendelsesstedet , med eller uten pasient.
tilbakeføring (av pasient)	Oppdrag hvor pasienten overføres fra et sykehus til et annet for å redusere omsorgsnivået , eller tilbake til den institusjon som pasienten sokner til eller til hjemmet. Se også primæroppdrag , sekundæroppdrag .
tilbakestillingstid	Tiden det tar fra annet helsepersonell har overtatt ansvaret for pasienten til ambulansen er ledig for nye oppdrag . <i>Anmerkning: Denne tiden inkluderer rapportering, rengjøring og annen klargjøring av bil, utstyr og personell til nye oppdrag.</i>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
tiltak	Iverksettelse av en konkret handling som del av responsen på henvendelse . <i>Anmerkning: Tiltak kan være råd eller instruksjon, eller det kan være aktivering av en ressurs/ambulanse.</i>
transporttid	Tidsintervall fra ambulansen forlater hentested med pasient til den parkerer på leveringssted .
traume	Skade på kroppen som følge av ytre påvirkning, for eksempel i forbindelse med vold eller ulykke.
traumesystem	System for organisert, koordinert innsats av helseressurser i et geografisk område som leverer det fulle spekteret av behandling til alle skadde pasienter og som er en integrert del av det offentlige helsevesen. <i>Anmerkning: Livreddende traumebehandling er avhengig av en optimal behandlingsskjede som inkluderer prehospitale tjenester, akuttmottak, spesialiserte operasjonsteam og intensivenhet, samt rehabilitering og tilbakeføring til hjemmet. Traumesystemet er i Norge organisert i helseregionene der de største universitetssykehusene har rollen som traumesentre.</i>
triage	Prosess der en vurderer hastegrad på pasientbehandling basert på alvorlighetsgrad av skade eller sykdom. <i>Anmerkning: Tidligere ble dette definert slik: "Prioritering av pasienter ved en hendelse hvor de medisinske og helsefaglige ressursene ikke er tilstrekkelige til å gi alle pasientene den helsehjelp de har behov for." I dag brukes triage også om vurderinger av en enkeltpasient.</i>
trippelvarsling	Varsling av de to andre nødetatene ved behov for alle tre. <i>Anmerkning: Trippelvarsling kan foregå med eller uten innringer i konferanse.</i>
trygghetsalarm	Alarmsystem som gir privatpersoner mulighet til å tilkalle hjelp i akutte situasjoner. <i>Anmerkning: Brukes hovedsakelig av personer med sykdom eller funksjonssvikt som innebærer (potensielt) redusert evne til å kunne bruke andre kommunikasjonsmidler.</i>

Begrep/betegnelse	Definisjon/anmerkning
utrykningsenhet	Enhet i utrykning eller disponibel for utrykning.
utrykningsteam	En hensiktsmessig sammensatt gruppe helsepersonell som rykker ut til hendelsessted . <i>Anmerkning: I teamet kan også støttepersonell som ikke er definert som helsepersonell inngå.</i>
utrykningstid	Tidsintervall fra ambulanse rykker ut til ambulanspersonellet er fremme hos pasient slik at helsehjelp kan gis. Se også kjøretid .
Utsteinmal for rapportering	Internasjonalt anerkjente maler for dokumentasjon og rapportering av data, ofte fra akuttmedisin eller annen pasientomsorg og -behandling. <i>Anmerkning: Utsteinmaler er som regel utviklet av ekspertgrupper og basert på evidensbasert medisin og annen tilgjengelig kunnskap om emneområdet. Eksempler er Utsteinmalene for rapportering av prehospital hjertestans og for traumer.</i>
øyeblikkelig hjelp-innleggelse	Henviing til eller mottak av pasient i helseinstitusjon, som har behov for umiddelbar eller snarlig undersøkelse, behandling eller pleie. Gjelder pasienter med antatt hjelpebehov innen 24 timer fra første kontakt med helsetjenesten.

5. Referanser

Internettadresser som er oppgitt virker på tidspunktet dette publiseres, det er ingen garanti for at de også virker på senere tidspunkt

- [1] Helsetilsynet. Rapport fra tilsyn med Ullensaker kommunes smittevernberedskap ved Oslo Lufthavn Gardermoen (2003), <http://www.helsetilsynet.no/no/Tilsyn/Tilsynsrapporter/Akershus/2003/Ullensaker-smittevernberedskap-Oslo-Lufthavn-2003/>
- [2] NOU 2000: 24 Et sårbart samfunn - utfordringer for sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/id/dok/nouer/2000/nou-2000-24.html?id=143248>
- [3] FOR 2000-04-14 nr 328: Forskrift om fastlegeordning i kommunene, <http://www.lovdata.no/for/sf/ho/xo-20000414-0328.html>
- [4] Definisjon av indikatorer og datasett, og system for registrering av data fra AMKsentraler, http://www.kokom.no/kokomsoek/publikasjoner/Rapportar/Prosjekt_definisjon_av_indikatorer_og_datasett.pdf. KoKom, 2006.
- [5] Landrø MI, Boye W. Bokmålsordboka. Definisjons- og rettskrivingsordbok. Oslo: Universitetsforlaget, 1993.
- [6] Villanger, K.P & Hansen, E.M. AMK-data, En datamodell for akutt- og katastrofemedisinsk beredskap, CMI-90-f40012, CMI, desember 1990.
- [7] Politiets beredskapssystem del I (PBS I). Retningslinjer for politiberedskap. Politidirektoratet 2011. POD publikasjon nr. 2011/04. ISBN 978-82-8256-015-3.
- [8] FOR 2005-03-18 nr 252: Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus, <http://www.lovdata.no/for/sf/ho/xo-20050318-0252.html#6>
- [9] Beredsskapsplan 2007-2009 Helse Vest, <http://www.helse-vest.no/aktuelt/rapporter/Documents/Regionale%20planar/Regional%20plan%20-%202007-02%20Beredskapsplan%202007-2009.pdf>
- [10] NOU 1998: 8 Luftambulansetjenesten i Norge, <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/nouer/1998/nou-1998-8.html?id=141272>.
- [11] Håndbok i NBC-medisin, v. 2. Nasjonalt kompetansesenter for NBC medisin Akuttmedisinsk avdeling, Oslo Universitetssykehus HF, Ullevål sykehus (2010). http://www.oslo-universitetssykehus.no/SiteCollectionDocuments/Om%20oss/Avdelinger/Medisinsk%20klinikk/NBC-senteret/H%C3%A5ndbok_i_NBC-medisin_2010.pdf.
- [12] Håndbok. Kommunikasjon og samhandling i akuttmedisinske situasjoner. KoKom, 2009.
- [13] Norsk indeks for medisinsk nødhjelp. 3. utgave. Den norske legeforening, 2009. ISBN 82-91823-98-7.
- [14] Organisasjonsplan for redningstjenesten i Norge. Helsetilsynets nettsider, 2012. Vedtatt ved Kgl.res. den 4.7.1980.

- [15] FOR 2000-12-20 nr 1556: Forskrift om tekniske funksjonskrav til kommunikasjonsteknisk utstyr som inngår i helsetjenestens kommunikasjonsberedskap.
- [16] LOV 2011-06-24 nr 30: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).
- [17] FOR 2008-07-04 nr 788: Forskrift om rett til dekning av utgifter ved pasienters reise for undersøkelse eller behandling (syketransportforskriften).
- [18] LOV 1999-07-02 nr 61: Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven).
- [19] LOV 1999-07-02 nr 63: Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven).
- [20] LOV 1999-07-02 nr 64: Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).

Vedlegg A - Tematisk oversikt

I dette vedlegget er begrepene sortert under ulike tematiske grupper for å sette begrepene i sammenheng. Det gjøres oppmerksom på at det vil kunne være flere ulike måter å gruppere begrepene på og at det også vil kunne diskuteres hvilken tematisk gruppe et gitt begrep bør kunne høre under. Vedlegget presenterer et av alternativene og er derfor kun informativt. Nummeret bak den enkelte betegnelsen refererer til nummeret i tabellen i Kap. 4 der hvor betegnelsen finnes listet opp.

A.1. Organisatoriske enheter/aktører (og forhold rundt slike)

akuttmedisinsk kommunikasjonssentral	LV
akuttmottak	LVS
AMK-LA	LV-sentral
AMK-sentral	nødetat
flykoordineringssentral	redningssentral
hovedredningssentral	regional AMK
legevaktsentral	ressurs
lokal AMK-sentral	utrykningsenhet
lokal redningssentral	utrykningsteam

A.2. Menneskeaktører og tjenesteytere (og forhold rundt slike)

ambulansesarbeider	legevaktsjef
ambulansesjef	legevaktlege
ambulansesjef	LRS-lege
AMK-leder	LVS-personell
AMK-lege	medisinskfaglig rådgiver
AMK-operatør	medisinskfaglig rådgiver i helseforetak
fagleder helse	medisinskfaglig rådgiver i kommunen
fastlege	medisinsk operatør
flykoordinator	operativ leder helse
førsterespondent	paramedic
innsatsleder	redningsmann luftambulanse
innsatspersonell	skadestedsleder
leder legevaktsentral	

A.3. Pasient og pasientrelaterte aktører (og forhold rundt slike)

innringer	skadeprioritering
skadelapp	triage

A.4. Tjenester og funksjoner (og forhold rundt slike)

akuttmedisinsk beredskap	medisinsk koordinerende punkt
akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus	medisinsk nødhjelp
akuttmedisinsk kommunikasjonsberedskap	medisinsk nødmeldetjeneste
ambulansetjeneste	medisinsk nødmelding
ambulansetransport	medisinsk nødnummer
helsebuss	nødmeldesentral
helseekspress	nødnett
helsetjenestens kommunikasjonsberedskap	pasienttransport
kommunal legevaktordning	redningstjeneste
legevakt	sykebesøksformidling
legevaktbil	tilbakeføring (av pasient)
legevakttelefonnummer	traumesystem
luftambulanse	trygghetsalarm
luftambulansetjeneste	

A.5. Hendelse og hendelsesforløp (og forhold rundt slike)

alvorlighetsgrad	katastrofe
hastegrad grønn - vanlig	NBC-hendelse
hastegrad gul - haster	NBC-medisin
hastegrad rød - akutt	oppdrag
hastegrad	primærhenvendelse
hendelse	sekundærhenvendelse
henvendelse	traume

A.6. Reaksjon/Respons (og forhold rundt slike)

ambulansealarm	kriteriebasert respons
anbefalt respons	kriterienummer
faktisk respons	kriterium
gruppeoppkall	lege/ambulansealarm
instruksjon til innringer	medisinsk telefonrådgivning

medisinsk telefoninstruksjon	telefonrådgivning
norsk indeks for medisinsk nødhjelp	tiltak
redningsalarm	trippelvarsling
respons	øyeblikkelig hjelp innleggelse
telefoninstruksjon	

A.7. (Hendelses-)Sted (og forhold rundt slike)

EKP	legevaktsentral-område
evakueringspunkt	leveringssted
AMK-ansvarsområde	opprinnelsesmarkering
hendelsessted	samleplass for skadde
hentested	skadested
legevaktdistrikt	

A.8. Aksjon/Oppdrag (og forhold rundt slike)

aksjon	redningsaksjon
akuttoppdrag	redningsoppdrag
ambulanseoppdrag	rødt oppdrag
bestilt oppdrag	SAR-oppdrag
grønt oppdrag	sekundæroppdrag
gult oppdrag	skarpt oppdrag
etappetransport	tilbakeføring (av pasient)
primæroppdrag	øyeblikkelig hjelp innleggelse

A.9. Melding/Dokumentasjon/Rapport (og forhold rundt slike)

ambulansejournal	statusmelding
henvendelse	Utsteinmal for rapportering
opprinnelsesmarkering	

A.10. Tidsbegreper

aksesstid	ambulanse oppdragsvarighet
aktiveringstid	ambulanse reaksjonstid
ambulanse aksesstid	ambulanse responstid
ambulanse aktiveringstid	AMK-aksesstid
ambulanse omsorgstid	AMK-aktiveringstid

AMK-reaksjonstid
hendelsestidspunkt
henvendelsestidspunkt
FKS-aktiveringstid
kjøretid
klargjøringstid
omsorgstid
oppdragsvarighet
overleveringstid
prehospital responstid

prehospital tid
publikums forsinkelse
publikums reaksjonstid
publikumstid
reaksjonstid
responstid
tid på hendelsessted
tilbakestillingstid
transporttid
utrykningstid

A.11. Andre begreper

aksjonssamband
akuttmedisin
ambulanse
beredskapsforflytning
falsk melding
flight following
helseradionett
HE-nett
LA-nett
legebil
leid linje
luftambulansenett
lydlogg
makulert hendelse
omsorgsnivå
pasientmedvirkning

pasientinformasjon
pasientreise
radiobase
radiobasestasjon
radiobetjeningsoverdrag
RBO
RBO-linje
resuscitering
samarbeidende ressurs
sambandsvei
SB-apparat
sjikane
statusoversikt
sykebesøk
system betjenings apparat
teknisk feilringing

Vedlegg B - Liste over en del forkortelser

Dette vedlegget inneholder en liste over en del forkortelser som brukes i AMK-/LV-sentraler. En forkortelse er egentlig et synonym til den respektive fulltekst betegnelse av et gitt begrep.

Ikke alle forkortelser i denne listen har sitt tilsvarende i denne katalogens hoveddel (kapittel 4) og dermed ikke alle forkortelser representerer begreper med definisjoner. Vedlegget brukes kun informativt.

AHLR	Avansert hjerte-lunge-redning.
AMK	AMK-sentral, Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral.
AMK-LA	AMK-sentral med ansvar for koordinering for luftambulansenhet.
BHLR	Basal hjerte-lunge-redning.
DHLR	Defibrillering hjerte-lunge-redning.
EP	Evakueringspunkt.
GAB	GAB er et register over grunneiendommer, adresser og bygninger.
GIS	Forkortelse for Geografisk informasjonssystem.
HLR	Forkortelse for Hjerte-lunge-redning.
HRS	Hovedredningssentral.
LRS	Lokal redningssentral.
LVS	Legevaktsentral.
RBO	Radio Betjenings Overdrag.
SAR	Engelsk Search and Rescue.